

Véronique

Michelle Visser

Véronique

ISBN 978-90-225-9344-8

ISBN 978-94-6023-207-7 (e-boek)

NUR 302

Omslagontwerp: Wil Immink Design

Omslagbeeld: Trevillion Images

Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2012 Michelle Visser en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor mijn lieve ouders.
Dank voor jullie steun en vertrouwen, door de jaren heen.*

WELESTAE

Voorjaar 1882

Véronique staat op een open plek in het bos, de zon tekent haar langgerekte lichaamscontouren voor haar op de grond. Ze kijkt naar de grote kastanjeboom die half in de zon en half in donkere schaduwen staat. Op deze plek is vorig jaar haar vader verongelukt. Ze was er niet bij, gelukkig niet, maar heeft het verhaal uit de monden van haar vaders wit weggetrokken vrienden gehoord.

‘A... Alexander, hij is...’ Meer dan wat gestamel kregen de mannen aanvankelijk niet over hun lippen maar ze begreep meteen hoe het zat.

Later hoorde ze meer details. De mannen waren aan het jagen op een troep wilde zwijnen toen het noodlot toesloeg en baron Alexander Eedelhart, heer van landgoed Welestae bij Zutphen, van zijn paard viel en zijn nek brak.

De dikke laag bladeren onder haar voeten voelt veerkrachtig aan. De takken en twijgen aan de bomen tonen alweer groen. De zonnestralen verwarmen haar lichaam en het landschap om haar heen. Insecten zijn door de stijgende temperatuur uit hun schuilplekken gelokt en zoemen rond, konijnen graven gangen in de ontdooide grond en laten bergjes ronde keutels op de paden achter, vogels pikken tussen het rottende blad, op zoek naar een worm of ander hapje. Het bos zindert van nieuw leven, zoals het elke lente van Véroniques bestaan heeft gedaan. Maar toch is alles anders.

Véronique kijkt met droge ogen en een zwaar hart naar de knoestige boomwortel die Fedor, het paard van haar vader, deed struikelen. Dan draait ze zich om en loopt de paar passen terug naar het paard dat haar

hier heeft gebracht. Het kijkt haar met zijn grote vochtige ogen aan. Ze strijkt over zijn hals.

‘Jij mist hem ook, hè?’ prevelt ze. Ondanks alles houdt ze nog zielsveel van Fedor. Ze heeft zo veel zekerheden verloren dat de aanwezigheid van het dier meer voor haar betekent dan ooit. Ze hijst zich in het zadel en keert terug naar huis. In een rustig tempo, want wat haar te wachten staat, mag wachten.

Hoe lang ze er ook over doet, uiteindelijk bereikt ze toch Welestae met zijn stallen, groentetuinen, kassen, de vijver en de formele tuin met het knusse theehuis. Vroeger zag ze alleen de schoonheid van het geheel, nu beseft ze hoeveel geld het onderhoud van een dergelijk landgoed kost. Geld dat er vroeger altijd leek te zijn; ze kan zich tenminste niet herinneren dat haar vader zich ooit zorgen maakte om het onderhoud of om de kosten van nieuw behang, het bosbeheer of de verbouw van de stallen. Vroeger leek het allemaal op de een of andere manier vanzelf in orde te komen, maar inmiddels weet ze beter. Op grootschalig onderhoud van haar geboortehuis is al jarenlang beknipt. Houtworm heeft in de balken van de zolder een ravage aangericht en aan de achterkant van het pand zit er een grote scheur in de muur.

Nog erger zijn de schulden die de afgelopen jaren zijn gemaakt en nog niet afgelost. Leningen om oudere leningen terug te kunnen betalen, dramatisch verlopen investeringen in zaken die zich als niet te mislukken voordeden maar geen stuiver hebben opgeleverd. Een samenloop van verkeerde beslissingen, overmoed en pure pech karakteriseerden de zakelijke beslommeringen van baron Eedelhart.

Hij bleek zijn zaakjes niet zo goed voor elkaar te hebben als iedereen dacht, en dat is na zijn overlijden snel aan het licht gekomen. Het landgoed staat er slecht voor. Zo slecht dat alleen een rijk huwelijk Véronique soelaas zal kunnen bieden.

Bij de stallen stijgt ze af en ze geeft de teugel over aan schele Jannes, die Fedor de stal binnen voert om het dier te verzorgen. Véronique zou zelf wel met een borstel en roskam in de weer willen, maar ze weet dat ze in de salon wordt verwacht. Dus loopt ze zuchtend het onvermijdelijke tegevoel.

‘Uw moeder vraagt of u in de salon wilt komen,’ zegt het dienstmeisje Liesken zodra ze Véronique in de hoge hal ziet. Zonder zich te verkleeden, gaat Véronique de salon binnen. Johanna Eedelhart, geboren Van Batenburg, barones van Welestae, staat voor het grote raam met uitzicht over de velden. Oma zit in haar favoriete fauteuil, dicht bij het haardvuur en glimlacht haar kleindochter bemoedigend toe.

De barones draait zich om, in haar hand houdt ze een brief. De zonnestralen vormen een aureool om haar rechte figuur en dat geeft het moment een extra lading.

‘Ik heb bericht van oom Frederik,’ zegt ze.

Zwijgend neemt Véronique plaats op de donkergroene sofa. Uiterlijk onbewogen, zoals ze van haar gouvernante heeft geleerd, legt ze haar gevouwen handen in haar schoot. Haar hart bonkt in haar borst maar dat weet alleen zijzelf.

Op kalme toon leest de barones de brief van haar broer voor. Frederik van Batenburg begint met de gebruikelijke begroetingen, vragen naar hun welzijn en de verzekering dat het hem, zijn vrouw Louise en hun dochter Anna goed gaat. Dan vertelt hij over de gesprekken die hij met toestemming van zijn zus heeft gevoerd met Heinrich Meijer, ondernemer en oprichter/eigenaar van Handelshuis Meijer in Amsterdam. Een bedrijf waar vijftien jaar geleden niemand van had gehoord maar dat inmiddels een van de succesvolste en belangrijkste van Nederland is geworden. En zo is het met Heinrich Meijer zelf ook gegaan. Een decennium geleden was hij nog een onbelangrijke persoon, inmiddels is hij een man om rekening mee te houden. Schatrijk en met de neus van een bloedhond als het om lucratieve zaken gaat, maar ook met een schokkend gebrek aan beschaving en savoir-faire. Dat laatste mag niemand verbazen, schrijft oom Frederik, ook al is het ergerlijk.

‘Meijer is afkomstig uit een zeer nederige familie,’ leest de barones voor. ‘Zijn grootvader was schoolmeester op een lagere school in een Limburgs mijnndorp en zijn vader bekleedde het ambt van boekhouder bij diezelfde mijn. Zonder noemenswaardige opleiding heeft Heinrich Meijer zich toch tot een behendig zakenman weten te ontwikkelen, en door risico’s te nemen waar anderen terugdeinsden een imperium opgebouwd.’

De barones vouwt de brief dicht. ‘Heinrich Meijer heeft een ongetrouw-

de zoon van vierentwintig jaar,' zegt ze terwijl ze naast Véronique op de sofa plaatsneemt en haar hand pakt. 'Deze Pieter heeft een meer dan uitstekende opvoeding genoten op kostscholen met jongens uit de beste families. Hij heeft kortgeleden zijn studie aan de universiteit van Leiden met goed gevolg afgerond en werkt nu voor zijn vader. Je oom en tante hebben hem een keer ontmoet en ze zijn beiden onder de indruk van zijn beschaving. Je tante Louise bezweert ons dat hij er bovendien knap uitziet.'

Véronique trekt haar hand terug en ontwijkt haar moeders blik. Ze beseft dat alleen een rijk huwelijk haar geliefde thuis, landgoed Welestae, van een faillissement kan redden, maar het is net alsof zij een stuk koopwaar is, voor de man die het meest biedt. Zelfs als dat een onbehouwen figuur uit een Limburgs mijndorp is.

Ze staat op en ijsbeert door de salon. Uiteindelijk blijft ze voor het grote raam naar buiten staan staren. Zwijgend kijkt ze naar de weilanden en de bosrand, en naar het dorp verderop. Kleine maar degelijk gebouwde huizen bieden daar onderdak aan de arbeiders en hun gezinnen. Welestae staat al sinds grootvaders tijd bekend als het schoolvoorbeeld van een uitstekend beheerd landgoed waar niemand in gebrek hoeft te leven. Er is zelfs een schooltje voor de kinderen van pachters en arbeiders, waar ook meisjes welkom zijn. Ze leren er nuttige dingen als lezen, schrijven en rekenen, tot ze oud genoeg zijn om aan het werk te gaan op het land, in de smidse of in het grote landhuis. Het is een eenvoudig bestaan voor eenvoudige lieden, maar niemand gaat er met een lege maag naar bed. De dorpelingen kunnen en willen hard werken voor de familie, en het landgoed en zijn eigenaren worden elk jaar rijker.

Tenminste, dat dacht Véronique, tot ze de cijfers in de boeken van de rentmeester zag. En daarmee is ze weer terug bij haar huidige ongelukkige situatie. Er komt een geluid uit haar keel, iets tussen een gefrustreerde schreeuw en een hulpeloze zucht in.

De barones kijkt steun zoekend naar haar moeder. Die staat moeizaam op en loopt langzaam maar met een rechte rug naar haar kleindochter. Ze blijft vlak achter haar staan en pakt Véroniques bovenarmen beet. Voor zo'n iele en oude dame heeft ze nog flink wat kracht in haar handen. Het is alsof ze die kracht en al haar levenswijsheid in Véronique probeert over te brengen.

‘Het is niet altijd makkelijk om vrouw te zijn,’ zegt ze. ‘Je zult soms een pad moeten volgen dat je niet herkent als jouw levenspad. Dat is het lot van een vrouw, van elke vrouw, Véronique. Je moeder weet dat. Ik weet dat. Toch kun je keuzes maken, ook al lijkt het alsof je niets te kiezen hebt. Soms moeten we vechten tegen de problemen en soms moeten we meebuigen. Aanvaard je lot en maak daar het beste van. Je zult zien dat zelfs in wat een ellendige situatie lijkt, altijd een lichtpunt te vinden is. Richt je daarop en houd je ogen open voor de kansen die het leven je ook biedt...’

Langzaam draait Véronique zich om, zich daarbij bevrijdend uit de greep van de oude dame, en ze omhelst haar oma.

De volgende morgen verschijnt Véronique niet aan de ontbijttafel. De barones laat zich door Liesken een tweede kop thee inschenken en vraagt of zij weet of Véronique misschien onwel is. Het dienstmeisje schudt haar hoofd. ‘Nee, mevrouw, ik denk dat ze uit rijden is. Ze kwam vanmorgen vroeg in haar rijkleding de keuken binnen en heeft bij ons aan de tafel een kop thee gedronken en een broodje gegeten. Wilt u dat ik bij de stalknecht laat informeren?’

De barones schudt haar hoofd. ‘Dat hoeft niet, Liesken.’

Oma neemt een hapje brood met roerei en kauwt secuur. De eieren komen vers uit het kippenhok naast de paardenstallen en zijn gekruid met bieslook uit de groentekas. De melk waarvan ze een wolkje in haar thee schenkt, is afkomstig van hun eigen vee dat buiten graast, net als het zoute rookvlees waarvan ze straks een paar plakjes zal nemen. Ondanks hun geldzorgen is het eten net zo goed als altijd.

Zodra Liesken de deur van de eetkamer achter zich heeft gesloten en oma alleen is met haar dochter, zegt ze: ‘Ik denk dat Véronique voor deze moeilijke beslissing het vrije veld heeft opgezocht.’

De barones knikt, neemt een slokje van haar thee en zet het porseleinen kopje weer op het bijpassende schotelkje voor ze antwoordt.

‘Ze heeft het moeilijk. Ik kan niet in haar hart kijken maar ik zie wel dat ze worstelt.’

‘Is ze misschien verliefd op een ander?’ oppert oma. ‘Een edelman uit de omgeving? Of een kennis van Alexander? Toch niet George van Schimmelpennink, hoop ik, want die heeft sinds Alexanders ongeluk zijn ware aard

laten zien. Een nabije vriend in goede tijden, een vage kennis in slechte.'

'Mama, maak je niet druk. Ik geloof niet dat Véronique verliefd is op George of op iemand anders. Hoewel ik het natuurlijk niet zeker weet, er zijn dingen die een meisje haar ouders niet vertelt. Hoe dan ook, ik kan een antwoord aan Frederik niet lang uitstellen. Meijer zal van hem willen weten hoe er op zijn voorstel is gereageerd. En hoewel ik net zomin als Véronique blij ben met het vooruitzicht verbonden te zijn met de familie Meijer, zijn de huwelijksvoorwaarden beter dan ik had durven dromen. Ik kan Véronique nog een dag of twee de tijd gunnen om zelf haar conclusies te trekken, maar uiteindelijk is de beslissing al genomen: ze zal Pieter Meijer moeten trouwen.'

Oma knikt licht, begrijpend. Jongedames van stand hebben zo hun verplichtingen. Het huwelijk sluiten dat je ouders voor je bepalen, is er één van.

Op dat moment jakkert Véronique zo hard ze kan met Fedor over een bospad. Ze ligt diep over zijn hals gebogen om takken te ontwijken. Als ze aan het einde van het bos de open ruimte voor zich ziet, gaat ze rechtop zitten. Fedor mindert onmiddellijk vaart. Véronique klopt hem waarderend op zijn warme, gespierde hals. Zijn huid damp, hij ademt zwaar en ze voelt zijn buik uitzetten en zich weer intrekken tegen haar benen.

Bij de oever van de Berkel trekt Véronique de teugels aan. Stil staart ze over de weilanden en akkers aan de overkant. In de verte ligt het dorp, de geluiden van hardwerkende volwassenen en spelende kinderen kan ze hier horen.

Op deze velden, in dit bos, aan de oever van dit riviertje is ze opgegroeid. Hier heeft haar vader haar leren paardrijden op de sterke pony waarmee hij haar verraste op de ochtend van haar achtste verjaardag. Ze glimlacht bij de herinnering. Haar blik glijdt over het water, dat net zo gestaag stroomt als op de warme zomerdag dat ze hier stiekem zwemles kreeg van Jan van de oliemolen. Haar glimlach wordt breder als ze terugdenkt aan haar onhandige gespetter en de kordate aanwijzingen van haar geheime speelkameraad.

Ze beseft dat ze van deze plek houdt. Maar het is meer dan dat, ze voelt zich intens verbonden met Welestae en de landerijen eromheen. De ge-

dachte om hier weg te gaan en slechts een enkele keer terug te keren voor een bezoek van een paar dagen, maakt haar slap. Toch is dat wat haar te wachten staat. Ze weet dat het huwelijk met Pieter Meijer de enige oplossing is voor hun problemen, en ze zal die kans met beide handen moeten aangrijpen. Ze weet dat ze het moet doen. Ze weet dat ze het zal doen, maar ze wil de definitieve beslissing, het uitspreken van die bindende woorden, nog even voor zich uitschuiven. Ze blijft nog lange tijd op de rug van Fedor bij het riviertje zitten kijken.

In haar rok van bruine tweed, met smerige rijlaarzen aan, een vermoeid ogend gezicht en een verwaaid kapsel stapt ze halverwege de middag de salon binnen.

Oma zit op haar favoriete plekje, dicht bij de haard zodat ze de warmte van het vuur voelt, en kijkt op van haar boek.

‘Meisje, wat zie je er koud uit, kom hier en warm je lekker bij het vuur.’ Ze pakt een belletje van haar leestafel en laat het klingelen.

‘Wat ben je lang weggeweest,’ zegt de barones. In haar stem klinkt een lichte bezorgdheid door.

Véronique glimlacht verontschuldigend terwijl ze naar de fauteuil bij het vuur loopt. Ze laat zich rillend op het zachte kussen zakken, wrijft in haar handen en trekt aan de hak van haar knellende rijlaars. Liesken komt binnen en loopt meteen naar Véronique.

‘Zal ik u helpen, juffrouw?’

‘Graag.’ Véronique leunt achterover in de stoel en steekt haar rechterbeen de lucht in. Liesken trekt en draait aan de laars tot die uit is. Daarna steekt Véronique haar andere been omhoog.

Met de laarzen onder haar arm loopt het dienstmeisje de kamer uit en ze stuit op de gang op twee kwispelende, sterk riekende honden. Met de deur op een kier, een harige snuit wurmt zich er al door, vraagt Liesken of ze de dieren binnen zal laten. ‘Ze zijn wel nat,’ waarschuwt ze.

‘Toe maar, laat ze er maar bij,’ zegt Johanna.

Blaffend stormen de bruin-witte Drentse patrijshond en de zwart-witte pointer de salon binnen. Oma en Johanna krijgen ieder een lik over hun handen en dan gaan de honden bij Véronique zitten, die aandachtig de kop van de pointer streelt.

‘Wat ben je smerig, Tyaan, ben je weer de vijver in gelopen?’ murmelt ze tegen hem.

De hond laat een zacht jankend geluid horen en kijkt haar met zijn donkerbruine ogen aan. Het hout in de haard maakt af en toe een knappend geluid, verder is het stil. Oma en Johanna wachten af.

Na een paar minuten haalt Véronique hoorbaar diep adem, alsof ze lucht en moed tegelijk verzamelt. Ze scheurt haar blik los van de hondenkop en kijkt haar moeder aan.

‘Ik zal met hem trouwen,’ zegt ze vastbesloten.

November 1882

Heinrich Meijer is meer dan tevreden. Sinds Frederik van Batenburg heeft laten weten dat diens nichtje instemt met een huwelijk met Pieter, ligt er een grijns op zijn gezicht. Hij wil ondernemen, zijn firma opstoten tot nog grotere hoogtes en heeft daarvoor de naam en connecties van de familie Eedelhart nodig. Hoe eerder het huwelijk een feit is, hoe beter, wat hem betreft.

Maar de barones laat zich niet opjagen. Ze staat erop dat bepaalde conventies in ere worden gehouden. Dus zit er voor Meijer niets anders op dan rustig af te wachten tot de dame in kwestie de tijd rijp acht. Ondertussen heeft ze hem afgelopen voorjaar wel verzocht enkele gepeperde onderhoudsrekeningen te betalen én twee schuldeisers van de baron tevreden te stellen. Meijer heeft zich even flink op zijn hoofd gekrabd maar uiteindelijk keurig betaald.

Dat was in april, en hij ging ervan uit dat zijn betalingen snel zouden worden beloond met een tegenprestatie. Maar het woord ‘snel’ lijkt de barones niet te kennen, en pas nu, maanden na de acceptatie van het huwelijksaanzoek, nodigt de adellijke dame hem en zijn gezin uit voor een bezoek aan landgoed Welestae. Opgetogen wrijft Meijer zich in zijn handen. Eindelijk komt er schot in de zaak!

Hij heeft op zijn tong moeten bijten tijdens de paar gesprekken die hij met Frederik van Batenburg voerde sinds het huwelijksaanzoek werd geaccepteerd. Ze kwamen altijd bijeen in de chique club waarvan Van Batenburg lid is; de man heeft hem nooit bij zich thuis uitgenodigd, ook al zijn

ze binnen afzienbare tijd familie van elkaar. Het was bij die gelegenheden maar overduidelijk dat Van Batenburg zich eigenlijk veel te goed voelde voor hem, en de andere heren in de club keken ook op hem neer, dat voelde hij gewoon. Hij kon hun blikken in zijn rug voelen prikken. Om over die van de arrogante lakeien en obers nog maar te zwijgen.

Meijer pakt de dikke, gelige brief van zijn bureau en staart naar het protserige familiewapen. Het is dat hij dit huwelijk voor zijn zoon nodig heeft, dat de verbintenis met een van de beste families van Nederland deuren voor hem zal openen die tot nu toe hermetisch gesloten bleven, anders zou hij die arrogante lui graag hun rekeningen terugsturen met de boodschap dat als ze het landgoed willen verkopen, hij nog wel een gegadigde weet.

Het is een rare wereld, denkt Meijer, waarin een familienaam meer waarde heeft dan een gezond zakenverstand. Een omgekeerde wereld, aangezien het financiële wanbeleid van baron Alexander Eedelhart meer respect krijgt dan Meijers succesvolle investeringen.

Hij klakt met zijn tong, een geluid van waardering voor zichzelf. Hier had hij twintig jaar geleden als beginnend opkoper van simpele katoentjes niet van durven dromen, en toch gaat het echt gebeuren: zijn zoon Pieter gaat trouwen met Véronique Eedelhart. Het is een felicitatie waard. En een borrel, denkt hij met een blik op de klok. Hij stopt de opgevouwen uitnodiging in zijn jaszak en verlaat zijn kantoor.

Op de eerste vrijdag van december 1882 reizen de families Meijer en Van Batenburg samen naar Welestae. Frederik van Batenburg heeft zijn bediende alvast kaartjes voor de stoomtrein laten kopen zodat ze zeker zijn van een rijtuig voor hen alleen. Het is een gemakkelijke en rechtstreekse reis: ze zullen op station Amsterdam Westerdok instappen om pas in Zutphen weer uit te stappen. Frederik kan zich nog goed herinneren dat hij de afstand tussen Amsterdam en Welestae per rijtuig moest afleggen, en vooral in de wintermaanden was dat een opgave. De kou en het ongemak van ijs op de bospaden, afgevallen takken die moesten worden verwijderd door koetsier en lakei, modderpoelen waar de wielen in vast kwamen te zitten en de overnachtingen in boertige etablissementen staan hem nog helder voor ogen. Gelukkig is er de laatste jaren ontzettend veel verbeterd,

denkt hij tevreden terwijl hij na zijn vrouw en dochter de koets in klimt voor het korte ritje van de Keizersgracht naar het treinstation.

Naast hem zucht zijn vrouw. Hij kijkt naar haar, ziet het perfect gelukte kapsel met slagen, draaien en een enkele krul, haar boogvormige fijne wenkbrauwen, haar elegante lichte teint en glinsterende oorbellen. Haar japon is van een donkerrode stof waarin de kreukels na de lange reis niet zo zullen opvallen. De snit is vrij eenvoudig maar de details, zoals paarlemoeren knoopjes en fijn Brussels kant die onopvallend maar smaakvol zijn aangebracht, laten zien dat hij toch een flinke duit gekost moet hebben. Ook haar schoenen, tasje, warme stola en handschoenen stralen subtiel chic uit. Maar al die pracht kan de licht ontevreden uitdrukking op haar gezicht niet verhullen. Als om dat te benadrukken, zucht ze nog eens.

‘Wat is er, Louise?’

‘Ach, ik heb gewoon niet zo’n zin in de komende paar dagen. Die Meijers...’ Ze draait haar gezicht naar hem toe.

‘Maar, mama, toe, laten we hun in elk geval een kans geven en niet vooraf al van het ergste uitgaan,’ zegt Anna licht verontwaardigd.

Frederik glimlacht om zijn dochters vriendelijke naïviteit; een mooie eigenschap voor een jonge vrouw, vindt hij, en hoewel hij precies begrijpt wat zijn vrouw tegenstaat, gaat hij toch mee in Anna’s redenering.

‘Je hebt absoluut gelijk,’ zegt hij, ‘je moeder zal haar beste beentje voorzetten, zoals wij allemaal. Tenslotte is deze logeerpartij voor je grootmoeder en je tante heel belangrijk. We moeten hen daarbij zo goed mogelijk helpen.’ Hij legt zijn vingers even vederlicht op die van Louise. Dan kijkt hij uit het raampje naar de Amsterdamse herenhuizen die ze passeren. Ze zien er zo welvarend uit aan de buitenkant, maar niemand weet hoe het er binnen echt aan toegaat. Dat blijkt maar weer nu zelfs zijn zwager een financiële wanorde heeft nagelaten. Zijn gedachten dwalen af naar baron Alexander: een beetje een rouwdouwer, bruisend van energie en zelfvertrouwen, soms heel luidruchtig maar altijd hartelijk.

Anna denkt vooral aan Véronique. Ze weet dat haar nicht voor de eerste keer haar toekomstige echtgenoot zal ontmoeten, en ze probeert zich voor te stellen hoe dat zal zijn voor Véronique en Pieter; ze is zich er bovendien van bewust dat dit weekend een generale repetitie voor haarzelf kan zijn, want binnen niet al te lange tijd zullen haar ouders ook voor haar een ge-

schikte jongeman selecteren. Ze aait Snow, haar kleine witte schoothondje, en droomt weg.

Op station Westerdok kijkt Frederik om zich heen of de Meijers er al zijn, maar dat is niet het geval. Met zijn vrouw en dochter loopt hij de stationshal binnen. Zijn bediende instrueert de kruier die de bagage naar het juiste treinstel moet brengen, en loopt dan met vlugge passen naar de groen geverfde, zeskantige kiosk vlak voor de ingang van het station om nog snel *De Amsterdamsche Courant* voor zijn werkgever te kopen.

De Meijers blijken al in het rijtuig te zitten. Pieter zit rechter dan recht op de fluwelen zitting. Zijn houding, de stand van zijn kin, de blik in zijn ogen, alles straalt afstandelijkheid en een flinke dosis zelfvertrouwen uit. Hij is keurig gekleed, keurig geknipt en geschoren, keurig in zijn manieren maar in alles zo correct dat hij geen sprankje eigen persoonlijkheid toont. Frederik heeft hem twee keer eerder ontmoet en de oudere man vraagt zich even af of dit schild van zelfvertrouwen slechts een schild is, met daarachter twijfel en onzekerheid, of dat Pieter echt zo stevig in zijn schoenen staat als hij doet voorkomen.

Clarissa Meijer zit naast haar zoon met de handen samengevouwen in haar schoot en een verlegen blik in haar ogen. Telkens als iemand het woord tot haar richt, verschijnen er rode vlekken in haar hals en op haar wangen. Daar lijkt ze zich bewust van te zijn, want haar handen schieten steeds naar haar gezicht in een vergeefse poging de vlekken te bedekken.

Heinrich Meijer is precies zoals Frederik hem eerder heeft meegeemaakt: luidruchtig, uitbundig en tactloos.

‘Kom toch, we zijn inmiddels zo goed als familie,’ roept hij terwijl Louise van Batenburg zijn omhelzing geraffineerd ontwijkt en hem koeltjes haar vingertoppen aanreikt. ‘Mooie japon, trouwens,’ voegt hij eraan toe. Er verschijnt een glimlachje op Louises gezicht. ‘Maar eh, Clarissa, heb jij ook niet zoiets?’ Hij houdt de in handschoen gestoken vingers van Louise nog steeds vast maar richt zijn blik op Frederik. ‘Ha ha, ik wil wel wedden dat ik minder voor die jurk heb betaald dan u,’ zegt hij lachend, ‘een slimme zakenman let ook thuis op de kleintjes.’

Met het schaamrood op de wangen knikt Clarissa Meijer Louise en Anna van Batenburg toe. Louise knikt stijfjes terug, Anna glimlacht warm. Moeder en dochter nemen naast elkaar plaats op de zachte stoelkussens;

Anna met haar hondje op schoot. Ze ziet niet hoe Heinrich en Pieter Meijer naar haar en haar hondje kijken: de oudste trekt zijn neus op op een manier alsof hij een smerige lucht ruikt en Pieter houdt zijn gezicht nog strakker in de plooi.

Snow heeft wel oog voor de onbekende mannen tegenover haar en keft twee keer luid naar hen.

‘Ze groet u,’ zegt Anna met een glimlach maar ze krijgt geen lach terug.

In het rijtuig is het sissen van de stoomketel in de zwarte locomotief te horen. De korte schoorsteen braakt onophoudelijk donkere rookpluimen uit die af en toe door een windvlaag langs de ramen worden geblazen. Na een oorverdovend signaal van de stoomfluit komt de trein langzaam in beweging.

‘Nou, daar gaan we!’ Heinrich Meijer klinkt opgetogen als een kleine jongen die voor het eerst in een trein zit, terwijl hij als ervaren zakenman alle belangrijke Europese handelslanden al heeft bereisd en de binnensteden van metropolen als Parijs en Berlijn goed kent. Maar nu staat er meer op het spel dan een handelscontract.

Pieter, voor wie er nog veel meer op het spel staat, kijkt zwijgend naar buiten, zijn handen bewegingloos op zijn knieën. Zijn ogen volgen de kleine en grote schepen op het IJ. De wind doet zeilen bollen en de rook uit stoompijpen snel verwaaien. De witte schuimkoppen op het wateroppervlak geven het IJ een onrustig en weerspanning aanzien.

Als de trein de stad achter zich heeft gelaten en door het waterrijke landschap van West-Nederland rijdt, dwalen Pieters gedachten af naar de jonge vrouw die hem op Welestae wacht. Hij heeft enkele gefotografeerde portretten van haar gezien: twee waarop ze nog erg jong was, met een grote, brede grijns op haar gezicht, en twee recente exemplaren. Op de ene kijkt ze ernstig en zag Pieter de gelijkenis met haar vader, die naast haar zit. Op de andere foto zit Véronique in rijkostuum op de rug van een groot paard.

De foto’s zijn natuurlijk in sepiatinten, zodat de kleur van het rode haar dat ze moet hebben niet te zien is. Van Batenburg en diens vrouw, en later ook zijn eigen vader, hebben hem verzekerd dat zijn bruid een prachtige jonge vrouw is. Maar het is te verwachten dat haar oom en tante dat zeggen. En wat weet zijn vader er nu van? Die heeft net als hijzelf alleen die paar foto’s gezien.

Hij bijt zacht op de binnenkant van zijn onderlip. Rood haar... Het is hem te opvallend om het mooi te kunnen noemen. Hij hoopt van ganser harte dat ze roodblond is, of wellicht roodbruin, een mooie roestkleurige tint. Maar er zijn ook mensen die wortelkleurig haar op hun hoofd hebben. Mensen die overal en altijd opvallen, net als de mannen en vrouwen die naast hen lopen.

Hij recht zijn al rechte rug nog eens extra en concentreert zich weer op een rustige ademhaling en ontspannen handen. Hij zal het over niet al te lange tijd met zijn eigen ogen zien, het heeft geen zin om erover te blijven piekeren.

Na een korte stop in Hilversum rijdt de trein door naar Amersfoort. Daar stapt Heinrich Meijer uit en loopt over het perron op de manier die Frederik van Batenburg nu al als kenmerkend voor de man bestempelt, met grote stappen maar toch rustig, waardoor het lijkt of hij een soort boerendans uitvoert. Hij houdt een langslopende machinist staande en vraagt iets terwijl hij naar de wielen van de wagon wijst. Het gezicht van de machinist is pikzwart van het roet en het kolenstof, maar daar stoort Heinrich zich niet aan. Frederik probeert zich weer te concentreren op zijn krant, maar het beeld van Heinrich Meijer in zijn dure pak naast de vuile werkmans blijft hem nog even bezighouden; het doet hem weer beseffen hoe groot het verschil is tussen hemzelf en Meijer, tussen zijn eigen eerste stand en de lagere middenklasse waaruit Meijer voortkomt en die hij zo fanatiek probeert te ontstijgen. Frederik zou nooit een kolenschepper of andersoortige arbeider aanspreken, het zou niet eens in hem opkomen en hij weet dat dat ook geldt voor andere heren van zijn stand, of het nu een edelman, een generaal, een arts of een jurist zou zijn. Frederik kijkt nog eens naar buiten en bedenkt dat Heinrich Meijer door zijn Limburgse jeugd gewend is aan met koolstof besmeurde mensen. Meijer zal nooit écht thuishoren in de eerste stand, met wie zijn zoon ook trouwt. Dat is gewoon een natuurwet, denkt Frederik, zo heeft God de aarde ingericht.

Als Heinrich een paar minuten later hun coupé weer binnen komt, met verwaarde haren en een koude buitengeur meedragend, heeft hij een paar vette zwarte vegen op zijn broek en jasje.

‘Mchtig interessant, zo’n trein,’ zegt hij, voor hij weer plaatsneemt.

‘Een prestatie om u tegen te zeggen hoor, die techniek. Geweldig. Ik word zo blij als een jongen met een nieuwe kaatsenbal als ik daarnaar kijk. Had u geen zin om even te komen kijken?’ vraagt hij aan Frederik. ‘We hebben nog wel een minuutje voor de trein weer vertrekt, wilt u nog even mee naar buiten? Ik...’ De stoomfluit klinkt schel, hard en lang, ten teken dat ze weer verdergaan. Snow blaft zo hard ze kan en maakt verdere conversatie onmogelijk.

Als ze het station van Zutphen binnen rijden, is iedereen blij dat de reis achter de rug is. Stijf van het lange zitten, stappen ze uit de trein. Het is hier nog kouder dan in Amsterdam, en de drie dames stoppen hun handen in hun bontmoffen. Terwijl hun adem wolkjes maakt, loopt het groepje door de hoge stationshal.

Ze passeren de wachtkamer tweede klasse, een eenvoudige kale ruimte met simpele houten banken tegen de muur waarop al even eenvoudig geklede mensen hebben plaatsgenomen, en even verderop de wachtruimte eerste klasse. De deur gaat juist open en een dame op leeftijd komt naar buiten aan de arm van een jongere heer. De dame is van top tot teen in bont gehuld: ze draagt een bonten hoofddeksel, een lange jas bestaande uit glanzende bruine vachten, en in haar hand houdt ze een bijpassende mof.

Meijer trekt zijn zoon even aan de mouw ten teken dat hij zijn pas moet inhouden. ‘Stel je voor,’ zegt hij op zachte toon en om zich heen kijkend, ‘je hoeft hier maar de naam Eedelhart te laten vallen en ik durf te wedden dat je dan als een koning wordt behandeld.’ Met een glinstering in zijn ogen vervolgt hij: ‘Nog even en dan roept de naam Meijer hetzelfde respect op.’ Zijn stem schiet uit en Anna, die een paar meter verderop naast haar moeder loopt, kijkt om.

‘Ssst, vader,’ maant Pieter fluisterend, ‘laten we zulke dingen niet uitspreken.’

Onder de indruk van zijn zoons kalme beheerstheid, feliciteert Meijer zichzelf met zijn besluit, lang geleden, om te investeren in de beste opleiding voor zijn oudste zoon. Het was een rib uit zijn lijf en hij kon er destijds zwetend wakker van liggen, maar hij heeft er nooit spijt van gehad. Pieters savoir-faire heeft hem al veel belangrijke connecties en winstgevende contracten opgeleverd, en het grote schip met geld gaan ze nu bin-

nenhalen. Op Welestae. Ironisch genoeg in de vorm van een verarmd adellijk meisje. Hij is zo opgewonden dat het hem de grootste moeite kost níét als een schooljongen te gaan rennen, níét zijn armen juichend in de lucht te gooien en zijn vrouw midden in de stationshal op haar mond te kussen.

Voor het station staan twee rijtuigen voor hen klaar. Ze vallen op door het glanzend gepoetste houtwerk, de fiere paardenspannen en de in chique livreiën gestoken koetsiers op de bok. En voor het geval dan nog niet duidelijk is dat deze rijtuigen voor hen zijn gekomen, is het familiewapen van de Eedelharts op de deurtjes van de rijtuigen aangebracht. Een sierlijke koningsblauwe E is innig verstrengeld met een rode W, tegen een godkleurige achtergrond in ruitvorm.

De lucht is zwaarbewolkt en een nare koude wind slaat zandkorrels en ander stof onprettig tegen de onbedekte gezichten. De koetsiers houden de deurtjes van de koetsen verwelkomend geopend en zonder te dralen stappen de reizigers in.

‘Sodeju,’ mompelt Meijer vol ontzag terwijl hij na zijn vrouw in het rijtuig stapt dat voor zijn eigen gezin bestemd is en plaatsneemt op het goed geveerde kussen, ‘zag je dat wapen? Volgens mij is het centimeters dik verguld. Voorheen hadden de Eedelharts kennelijk geen geldproblemen...’ Zijn rug vindt zachte steun tegen de rugleuning, de fluwelen gordijnen voor het raam houden de ergste kou buiten en als hij het nodig mocht vinden, kan hij een met zachte schapenwol gevoerde deken over zijn benen leggen. Pieter, die als laatste instapt, neemt naast zijn moeder plaats en legt attent zo’n zelfde warme deken over haar knieën.

De Van Batenburgs hebben plaatsgenomen in de voorste koets. Even vraagt Meijer zich af waarom ze niet in één koets rijden, die voor zes personen wel een beetje krap is, maar het zou wel passen; de bediende staat immers op de treeplank achter de koets en neemt binnen geen zitplaats in. Ach, besluit hij, het zal wel niets te betekenen hebben, en hij kijkt nog eens om zich heen naar de grandeur van de kleine ruimte. Als Pieter met Véronique trouwt, is hij ook erfgenaam van dit rijtuig. En van alle andere rijkdommen op Welestae. Hij wrijft zich tevreden in zijn handen en slaat dan vrij hard met zijn vlakke hand op het bovenbeen van zijn zoon.

‘Prachtig, prachtig,’ zegt hij.

Wanneer de koffers van de twee families met leren banden zijn vastgespopt op de dragers boven op de koetsen, kunnen ze gaan.

In de voorste koets wordt aanvankelijk niet gesproken. Moe van de reis of juist vol verwachting van wat komen gaat, hebben Anna en haar ouders genoeg aan hun eigen gedachten.

‘Ik weet dat alles al geregeld is maar ik heb toch zo mijn twijfels,’ zegt Louise uiteindelijk terwijl ze haar man zorgelijk aankijkt. ‘Ik vraag me echt af of Johanna en je moeder wel de juiste beslissing hebben genomen. Het is gewoon een volksfamilie. In goeden doen natuurlijk, maar echte beschaving is ver te zoeken. Ik houd mijn hart vast als ik denk aan de consequenties die deze verbintenis kan hebben. Ook voor ons.’

Frederik broemt wat. Na een lange dag met Meijer en zijn gezin in één treincoupé te hebben gereisd, is hij het volledig met zijn vrouw eens. Maar het is niet gepast om dat te verwoorden in het bijzijn van zijn dochter. Bovendien kunnen ze de situatie toch niet veranderen. Hij heeft de afgelopen maanden in Amsterdam op subtiele maar doortastende wijze gezocht naar eventuele andere, rijke huwelijkskandidaten voor Véronique, maar die waren niet te vinden, niet één. Meijer en diens zoon zijn de enige hoop voor het behoud van het landgoed. Dus broemt hij maar wat en kijkt naar buiten.

Niet lang daarna rijden de koetsen in een rustig tempo over de oprijlaan van het landgoed. De bedienden waarschuwen de familie en tegen de tijd dat de paarden voor de entree halt houden, lopen de oude mevrouw Van Batenburg, de barones en Véronique het bordes op.

Uit de eerste koets stappen Frederik en Louise met hun dochter Anna, die haar schoothondje lekker warm in de wijde mouw van haar jas heeft verborgen. Een bediende opent de deur van de andere koets en helpt Clarissa Meijer naar buiten, daarna verschijnen Heinrich en zijn zoon. Op het gele grind kijken de Meijers vol ontzag naar het prachtige witte landhuis voor hen. Clarissa kan haar zenuwen niet goed de baas, en haar handen trillen.

Heinrich lijkt op een kind dat sinterklaascadeautjes krijgt, zijn ogen spatten van pure verrukking bijna uit hun kassen. Zelfs Pieter verliest enkele seconden lang zijn zorgvuldig gecultiveerde zelfbeheersing. Zijn

mond zakt twee centimeter open en blijft zo hangen terwijl zijn ogen over de gevel van het landhuis dwalen.

Véronique staat tussen haar moeder en haar oma, gehuld in een warme mantel, op het bordes. Een hoofddekseel met een dikke bontrand beschermt haar hoofd tegen de kou en verbergt haar opgestoken haar. De wijde rok van haar japon van dikke, korenblauwe katoen wappert in de wind tegen haar schenen. Voor de gelegenheid heeft haar moeder haar een parelsnoer en bijpassende oorhangers geleend, familiestukken die Véronique bij haar huwelijk cadeau zal krijgen en die ze nu voor het eerst op haar huid voelt.

Vanaf het bordes, dat ongeveer een meter hoger ligt dan de oprijlaan, kijkt ze met een strakke glimlach op haar gezicht naar hun gasten. In een fractie van een seconde heeft ze haar oordeel over haar toekomstige man en diens ouders al klaar: ze zijn precies zo erg als ze had verwacht. Mevrouw Meijer is zo overduidelijk misplaatst op deze plek en in haar rol van aanstaande schoonmoeder, dat Véronique zelfs een beetje medelijden met haar heeft. Maar de hebzucht op de gezichten van vader en zoon Meijer roept alleen maar afkeer op.

Toch laat ze daar niets van merken. Ogenschijnlijk kalm staat ze te wachten, zoals haar is geleerd. In gedachten zegt ze ondertussen: ik doe het voor mama en oma. Voor mama en oma.

Heinrich Meijer is eindelijk zover dat hij weer kan spreken. Met een grote grijns op zijn gezicht stoot hij zijn zoon aan met zijn elleboog en zegt: ‘Allemensen, wat een paleis, jongen! Denk je eens in, dit wordt later allemaal van jou.’

Zijn woorden worden door de wind meegevoerd naar het bordes en bereiken de oren van de drie wachtende vrouwen. Zonder iets te laten blijken, lopen ze statig de drie stenen treden af om hun familie en de Meijers welkom te heten.

Voor mama en oma, denkt Véronique. Haar moeder pakt haar hand vast en knijpt bemoedigend in haar vingers.

Véronique begroet haar oom en tante en valt Anna om de nek. Ze zijn al levenslang vriendinnen maar zien elkaar veel te weinig. Er is geen tijd om snel een paar woorden te wisselen, bovendien zouden de anderen die ook kunnen horen, maar de blik waarmee ze elkaar aankijken, spreekt boekdelen.